

О.І. Гуторов, д-р екон. наук, професор
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
О.В. Лозова, викладач
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Постановка проблеми. Із розвитком світової економіки все більш стає зрозуміло, що єдиний природний шлях розвитку країни - це побудова соціальної держави на принципах соціально орієнтованої ринкової економіки як однієї з головних умов соціально-економічного розвитку.

Досягнення високого соціально-економічного розвитку неможливе без державного втручання у соціальну сферу, оскільки саме вона здатна надати економічному розвитку належного соціального спрямування. Тому із соціального погляду, держава є представником суспільних цілей та інтересів, оскільки лише за умови стабільного економічного зростання та підвищення суспільного та індивідуального добробуту населення можна досягти високого соціально-економічного розвитку країни. Соціальна функція української держави постійно зазнають трансформації та потребують адаптації до нових економічних та політичних змін.

Створення умов для соціально-економічного розвитку національної економіки належить до пріоритетів внутрішньої політики країни. Разом з тим, за результатами багатьох наукових досліджень, сучасна соціально-економічна політика не задовольняє соціальних потреб населення. Удосконалення напрямів соціальної політики зумовлює необхідність здійснення зважених, цілеспрямованих, ефективних управлінських рішень, які б ґрунтувалися на розумінні загальнонаціональних пріоритетів. Реалізація цих завдань потребує обґрунтування концептуальних підходів до оцінювання соціально-економічних процесів на основі розробки інструментарію вимірювання, оцінки та прогнозування соціально-економічного розвитку національної економіки. Оскільки у ринковому господарстві саме прогнозування є вихідним пунктом при обґрунтуванні довгострокових програм, індикативних і директивних планів та великих національних проектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань прогнозування соціально-економічного розвитку присвячені роботи

багатьох зарубіжних та вітчизняних учених: О.І. Амоші, В.М. Гейця, Е.М. Лібанової, С.С. Ніколенка, І.О. Осадчої, М.Є. Рогози, Л.В. Руденко-Сударевої, І.В. Шаповалова та ін. [1-8].

Однак при значній кількості теоретичних розробок і практичних рекомендацій щодо прогнозування та оцінювання соціально-економічного розвитку не всі аспекти цієї проблеми достатньо розроблені. Зокрема, у них не ставилися питання розробки комплексних показників соціально-економічного розвитку як інструменту державного регулювання соціально-економічних процесів в Україні, крім того, сучасна система прогнозування має відповідати сьгоднішнім реаліям, що також вимагає адаптації класичних методів. Надзвичайно актуальним стає питання про реальні шляхи агрегації прогнозних даних та створення спрощеної системи комплексних показників з метою обмеження їх кількості. Тобто на перший план сьогодні виходить така характеристика прогностичної системи, як рівень компактності, що є необхідним та достатнім для емпіричних досліджень, прогнозування та управління.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування і розробка теоретико-методологічних засад і практичних рекомендацій щодо формування системи прогнозування та оцінювання соціально-економічного розвитку національної економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливою концептуальною особливістю прогнозування соціально-економічного розвитку є необхідність стратегічного прогнозування всієї національної економіки як самостійної системи. В умовах ринкової економіки прогнозування є важливою складовою цілісного механізму управління національною економікою, основною метою якого є передбачати ймовірні тенденції під час розв'язання стратегічних завдань її розвитку. Прогнозні оцінки соціально-економічних процесів і явищ є вихідним матеріалом для вибору цілей розвитку національної економіки, визначення напрямів довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку, а також прийняття управлінських рішень щодо досягнення прогнозованого стану економіки. Отже прогнозування соціально-економічного розвитку є одним із інструментів реалізації державної політики на довго-, середньо- та короткостроковий періоди.

Термін «соціально-економічний розвиток» поглиблює розуміння соціально-економічної динаміки і діалектичного зв'язку між якістю та кількістю. Відмічено, що однією з найважливіших характеристик розвитку національної економіки є економічне зростання, яке створює можливості забезпечувати постійно збільшувані потреби населення в товарах і послугах, вирішувати фундаментальні проблеми соціально-економічного

розвитку національної економіки та проблеми обмеженості виробничих ресурсів. Дослідження теоретичних першоджерел дозволяє припустити, що метою соціально-економічного розвитку національної економіки є трансформація національної системи, спрямованої на становлення ефективної соціально орієнтованої ринкової економіки постіндустріального типу і стабільне зростання добробуту населення в довгостроковій перспективі. Разом з тим національна соціально-економічна система є нестійкою та не здатною до сталого розвитку, а тому потребує реформування та адаптації до ринкових умов у вигляді визначення довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку на основі стратегічного прогнозування.

Побудова системи показників прогнозування та оцінювання рівня соціально-економічного розвитку є складним і актуальним завданням. Постійне розширення кількості показників призводить до занадто розгалуженої системи показників, кожен з яких достатньо об'єктивно відображає дію окремо взятого фактора на соціально-економічний розвиток. В свою чергу, побудова інтегральної оцінки наражається на такі концептуальні проблеми, як встановлення відносної вагомості дії кожного з факторів, вибір схеми оцінювання, обґрунтування методу згортання векторної величини до скалярного вигляду, зведення показників до зіставного вигляду тощо. Тому, враховуючи принцип В. Парето [9], потрібно формувати мінімальну кількість показників у системі аналізування та оцінювання рівня соціально-економічного розвитку національної економіки, що забезпечить наочність тлумачення їх числових значень та зручність оперування.

Аналіз основних тенденцій розвитку національної економіки показує, що за останні 10 років динаміка зростання її соціально-економічних показників не дає підстав уважати, що у країні відбулись якісні зміни, які відповідають поняттю «соціально-економічний розвиток» (табл. 1).

У національній економіці відсутній системний підхід до формування державних соціальних гарантій, а також сучасного інструментарію вибору пріоритетів соціальної та економічної політики та механізмів її реалізації.

На основі оцінювання соціально-економічних процесів країни, а також проведеного SWOT і PEST-аналізу встановлено, що Україна завершила перехід до ринкової економічної системи, але так і не змогла подолати проблеми тотальної бідності населення, реформувати систему охорони здоров'я, пенсійну систему, а також вирішити багато інших соціальних питань. Повільний перехід до адресної допомоги зумовлює залучення надмірних ресурсів на соціальні потреби. Основним

стратегічним завданням має стати підвищення добробуту для більшості громадян, а також створення та підтримка середнього класу.

1. Рівень соціально-економічного розвитку національної економіки України

(у % до попереднього періоду)

	Показник	2005р.	2006р.	2007р.	2008р.	2009р.	2010р.	2011р.
1	Зміна обсягу ВВП (у постійних цінах 2007 р.)	3,0	7,4	7,6	2,3	-14,8	4,1	5,2
2	Зміна обсягу продукції сільського господарства	1,0	2,5	-6,5	17,1	1,8	1,5	17,5
3	Зміна інвестицій в основний капітал	1,9	19,0	28,9	-2,6	-41,5	-0,6	21,2
4	Зміна реального наявного доходу населення	23,9	11,8	14,8	7,6	-10,0	17,1	19,3
5	Зміна середньомісячної номінальної заробітної плати	36,7	29,2	29,7	33,7	5,5	20,0	17,6
6	Зміна середньомісячної реальної заробітної плати	20,3	18,3	12,5	6,3	-9,2	10,2	8,7
7	Зміна кількості наявного населення	99,3	99,3	99,4	99,4	99,5	99,6	99,7

Джерело: складено та розраховано за даними статистичних щорічників України..

Складання сценаріїв довгострокового соціально-економічного розвитку національної економіки є надзвичайно складним питанням, оскільки вона постійно зазнає зовнішнього впливу з боку більш розвинутих країн світу, політична нестабільність усередині держави, а також складне соціально-економічне становище – все це, а також багато інших факторів робить подальший розвиток важко передбачуваним. Оскільки соціально-економічний розвиток як об'єкт прогнозування є надзвичайно складною системою, то саме метод моделювання дає змогу сформулювати методологічні основи дослідження напрямків розвитку держави у вигляді моделі - впорядкованої сукупності вимірюваних показників. Ідеться не про окремі соціально-економічні показники та індикатори соціально-економічного розвитку суспільства, а про формування системи, здатної охопити всі аспекти цієї проблематики з

можливими розрахунками подальших варіантів розвитку подій у суспільно-політичному та економічному житті держави (рис.1).

Рис. 1. Державний механізм реалізації соціального захисту населення

Джерело: авторська розробка

На основі запропонованої схеми з використанням методу комплексних індексів – комплексного демографічного індексу, комплексного індексу трудового потенціалу, комплексного індексу макроекономічного розвитку та комплексного індексу соціального розвитку, сформовано групу показників соціально-економічного розвитку держави (табл. 2).

Для прогнозування соціально-економічних показників використано метод прогнозу екстраполяції тренда, який базується на припущенні про безперервність розвитку процесів реального соціально-економічного розвитку. Для кожного одиничного показника знайдено рівняння, яке найкраще апроксимує (наближає) тенденцію часового ряду. Формування трендової математичної моделі здійснюється на основі методу найменших квадратів. Залежність між досліджуваною ознакою виражається функцією $Y_x = a_0 + a_1x + a_2x^2$, а для визначення параметрів a_0 , a_1 , a_2 використано систему номінальних рівнянь Гауса.

2. Формування рівняння трендового типу за визначеною функцією для прогнозування значення комплексних індексів

Індекс	Одиничний показник (Y_x)	a_0	a_1x	a_2x^2	Значення коефіцієнта детермінації (R^2)
Комплексний демографічний індекс	Середня очікувана тривалість життя під час народження, роки	49,9545	-0,55524x	0,0175x ²	0,9426
	Чисельність наявного населення, млн осіб	357,90303	12,88951x	0,1592x ²	0,9991
	Кількість народжених за рік, тис. осіб	357,90303	12,88951x	0,1592x ²	0,9343
	Кількість померлих за рік, тис. осіб	726,29879	18,34958x	-1,8819x ²	0,7938
	Сальдо міграції, тис. осіб	-195,1830	51,98489x	-3,0739x ²	0,8903
Комплек-ний індекс трудового потенціалу	Кількість економічно активного населення, тис. осіб	22717,774	-125,4796x	7,3050x ²	0,5768
	Кількість зайнятого населення, тис. осіб	19599,968	276,16321x	-18,5471x ²	0,5978
	Чисельність безробітних, тис. осіб	3117,8055	-401,63517x	25,8521x ²	0,8984
	Середня тривалість пошуку роботи, міс.	11,993939	-1,148951x	0,0571x ²	0,8762
Комплексний індекс макроекономічного розвитку	Валовий внутрішній продукт, млрд грн	135,22848	11,4783916x	7,1735x ²	0,9776
	Обсяг промислової продукції, млрд грн	107,55636	34,019161x	4,7210x ²	0,9678
	Індекс росту споживчих цін*	$\sqrt[3]{3,467038} = 1,1191$ або 111,97%			-
	Обсяг продукції сільського господарства, млрд грн	375,88485	4,22538415x	0,7896x ²	0,9514
	Видатки Зведеного бюджету, млрд грн	35922,221	33138,503x	1323,358x ²	0,9804
	Інвестиції в основний капітал, млрд грн	-18525,67	23609,0x	-319,788x ²	0,8292
Комплексний індекс соціального розвитку	Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення, млн грн	7681,8161	5624,6244x	762,1220x ²	0,9725
	Середня заробітна плата, грн	200,9073	4,4860839x	17,0570x ²	0,9998
	Індекс росту реальної заробітної плати*	$\sqrt[3]{3,393972} = 1,1175$ або 111,75%			-

Продовження табл. 2				
Індекс росту реальних доходів населення*	$\sqrt[3]{3,041945} = 1,1064$ або 110,64%			-
Середній розмір пенсії, грн	89,36182	-26,943636x	$10,3545x^2$	0,9889
Прожитковий мінімум, грн	344,2585	-24,245583x	$7,4739x^2$	0,9925

* Зважаючи на те, що показник є відносною величиною та має значну варіацію, прогнозовані значення на наступні періоди взято на рівні середнього його росту за 2000-2011 рр.

$$\begin{cases} a_2 \sum x^2 + a_1 \sum x + a_0 n = \sum y; \\ a_2 \sum x^3 + a_1 \sum x^2 + a_0 \sum x = \sum xy; \\ a_2 \sum x^4 + a_1 \sum x^3 + a_0 \sum x^2 = \sum x^2 y, \end{cases}$$

де y – показник, що підлягає прогнозуванню; x – період (рік); a_0, a_1, a_2 – вільні члени рівняння.

Відповідно до визначених функцій та заданих параметрів, знайдено прогностичні рівняння для кожного з одиничних показників (табл. 2).

За визначеними функціями здійснено прогнозування показників до 2020 р., а також розраховано комплексні індекси у 2010 та 2020 рр. (табл. 3).

Прогнозні розрахунки на 2020 р. дозволили констатувати повільний соціально-економічний розвиток країни. З огляду на це державі, щоб створювати конкуренцію розвинутим країнам світу, необхідно провести ряд реформ і оптимізувати свою видаткову частину бюджету, а особливо соціальні видатки, які, як свідчить проведений аналіз, не поліпшують рівня та якості життя громадян і не вирішують проблеми соціального захисту малозабезпечених верств населення.

Розроблений механізм прогнозування соціально-економічного розвитку на довгострокову перспективу за допомогою комплексних показників дозволить оперативно прогнозувати розвиток національної економіки за різні проміжки часу та виявляти «прогалини» державного регулювання, які потребують вчасних управлінських рішень.

Соціальна орієнтація економічної політики держави у 2000-2011 рр. зосереджувалася на підтримці непрацевдатних та малозабезпечених верств населення, а це, як свідчить оцінка соціально-економічних процесів, не є ефективним засобом соціально-економічного розвитку, оскільки не стимулює ні трудової, ні інноваційної, ні підприємницької активності в країні і, як наслідок, призводить до ще більшого зубожіння переважної більшості населення. Відтак лише за умови жорсткої економії бюджетних коштів та постійного моніторингу соціального бюджету можна забезпечити як соціальний, так і економічний розвиток.

3. Узагальнені показники соціально-економічного розвитку України

Група показників	2010 рік (факт)	2020 рік (план)_	Одиничні показники	2010 рік (факт)	2020 рік (план)_	Тенденція
Комплексний демографічний індекс, %	3,45	8,49	Очікувана тривалість життя під час народження, років	70,4	83,1	позитивна
			Чисельність населення, млн осіб	46,0	46,0	негативна
			Народжуваність, тис. осіб	497,7	698,8	позитивна
			Смертність, тис. осіб	698,2	281,7	позитивна
			Міграція населення, тис. осіб	16,1	-459,1	негативна
Комплексний індекс трудового потенціалу, %	-1,55	-5,61	Економічно активне населення, тис. осіб	22051,6	23304,6	позитивна
			Зайняте населення, тис. осіб	20266,0	17220,1	негативна
			Рівень безробіття за методологією МОП, %	1785,6	6084,1	негативна
			Середня тривалість пошуку роботи, міс.	7	13	негативна
Комплексний індекс макроекономічного розвитку, %	8,61	1,56	Обсяг ВВП, млрд грн	1094,6	3539,4	позитивна
			Обсяг промислової продукції, млрд грн	1065,1	2903,7	позитивна
			Обсяг сільськогосподарської продукції, млрд грн	184,9	474,3	позитивна
			Індекс зростання споживчих цін	109,1	111,97	негативна
			Видатки Зведеного бюджету України, млн	377842,8	1043076,0	негативна
			Обсяг інвестицій в основний капітал, млрд	180800,0	336275,3	позитивна
Індекс соціального розвитку, %	6,93	7,11	Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення, млн грн	104534,9	355833,4	негативна
			Середньомісячна заробітна плата, грн	2246,8	7814,2	позитивна
			Індекс зростання реальної заробітної плати	110,2	111,75	позитивна
			Середня пенсія, грн	999,0	4088,0	позитивна
			Індекс зростання реальних доходів населення	110,2	110,64	негативна
			Прожитковий мінімум з розрахунку на 1 особу, грн	875,0	2848,6	позитивна

Джерело: розробка авторів

Для подолання відставання України від розвинутих країн і підвищення її конкурентоспроможності невідкладною є побудова власної моделі соціально-економічного розвитку. Стан зовнішніх і внутрішніх чинників та специфіка вітчизняної економіки зумовлюють неможливість прийняття для України жодної з наявних моделей соціально-економічного розвитку у «чистому» вигляді – ні «шведська», ні «німецька», ні «американська» чи «південнокорейська», оскільки вони відображають історичний досвід, традиції та менталітет інших народів. Тож виникає необхідність у формуванні власної соціально-економічної моделі, детермінантами якої мають стати демократія, свобода, ринкове господарство, соціальна справедливість, а також інші соціально-економічні та суспільно-політичні відносини.

Запропонована модель соціально-економічного розвитку ґрунтується на основі оцінки реального соціально-економічного стану, який визначено за результатами прогнозування проблеми на майбутню перспективу, й окреслено конкретні завдання за пріоритетністю вирішення соціально-економічних проблем. Ураховано те, що період перебудови спричинив масштабні системні кризи – економічну, соціальні, ідеологічну, моральну та психологічну, які спровокували духовне розчарування та атмосферу безвиході у більшості громадян країни і, як наслідок, призвели до апатії до економічного, політичного та соціального життя.

З огляду на глобалізаційні світові виклики і можливості Україна, щоб стати конкурентною на європейських теренах, має поетапно вибудувати власну модель соціально-економічного розвитку. В її основу покладено концепцію формування відносин між економічними суб'єктами на принципах відкритої конкуренції і скорочення питомої ваги етатизму в житті кожного громадянина та надання йому якомога більшого спектра свобод.

З урахуванням особливостей національної економіки та досвіду розвинутих країн світу визначені основні умови побудови національної моделі соціально-економічного розвитку, яка ввібрала все найкраще та результативно діє в країнах з соціально орієнтованою ринковою економікою: оптимальний перерозподіл ВВП через бюджет близько 50 %; пріоритети виробництва над сферою обігу; активна політика держави щодо підтримки повної зайнятості населення та адресна соціальна допомога; залучення приватних підприємств, громадських організацій до надання соціальних послуг населенню; активізація громадянської позиції населення; реалізація ідей соціальної солідарності та справедливості; створення правових умов для реалізації соціально-економічної стратегії країни; пріоритет соціально незахищених категорій громадян.

Соціальні ринкові економіки в різних країнах досить суттєво відрізняються одна від одної. Загальними є лише головні елементи її побудови, а все інше визначається національними, історичними, природними, ментальними, соціальними, економічними, психологічними та іншими особливостями кожної країни. Україні не підходить жодна із вже існуючих моделей соціально-економічного розвитку, оскільки вони не враховують її соціально-економічних особливостей. Їй підходить лише одна – «українська» модель соціально-економічного розвитку національної економіки. Для побудови національної моделі соціально-економічного розвитку визначено умови її побудови, а також базові складові формування на довгострокову перспективу.

Висновки. Побудова високорозвитнутої соціальної держави можлива лише за умови ефективного функціонування соціально орієнтованої ринкової економіки, а прогнозування соціального та економічного розвитку є складовою механізму державного управління соціально-економічного розвитку та одним з найвагоміших інструментів забезпечення економічного зростання і реалізації завдань соціальної політики національної економіки. Соціальна орієнтація ринкової економіки – це форма організації економіки, що забезпечує її становлення та функціонування в умовах ринкового саморегулювання за умов державного регулювання в соціально-економічній сфері. В свою чергу, державне регулювання соціальної орієнтації економіки – це взаємопов'язані та послідовні дії уряду, що визначають методи та інструменти впливу органів державної влади на всіх рівнях управління на соціально-економічні процеси з метою забезпечення соціальної орієнтації економіки країни.

У ринковому господарстві саме прогнозування є вихідним пунктом у процесі обґрунтування довгострокових програм, індикативних і директивних планів та великих національних проєктів. Соціально-економічні прогнози необхідні для визначення найбільш імовірних та ефективних варіантів поточного, середньострокового та довгострокового розвитку, а також обґрунтування соціально-економічної політики держави в умовах ринкової невизначеності. Порівнюючи централізовану та ринкову системи прогнозування соціально-економічного розвитку визначили, що за ринкових умов прогноз здебільшого має пошуковий характер, а основне його призначення – дати оцінку подальшого розвитку соціально-економічних процесів, що відбуваються, й очікуваних наслідків варіантів політики уряду.

Аналіз основних тенденції та рівня соціально-економічного розвитку національної економіки свідчить що, як в економічній, так і в соціальній

сферах спостерігаються процеси спаду та зростання, що є свідченням неефективної політики уряду та відсутність стратегії довгострокового соціально-економічного розвитку національної економіки.

Для оцінки можливостей і загроз зовнішнього середовища, а також переваг та недоліків у внутрішній політиці держави використано SWOT- і PEST-аналіз, який показав, що країна має значні можливості у науково-технічній сфері, переваги у економічній і недоліки у соціальній сфері. Основні індикатори соціально-економічного розвитку в Україні свідчить, що в національній економіці відсутній системний підхід до формування державних соціальних гарантій, а також сучасного інструментарію вибору пріоритетів соціальної політики та механізмів її реалізації. Загрозою для країни є від'ємна міграція, значне безробіття і постійний ріст видатків Зведеного бюджету України, а також видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення, що призводить до значних соціальних конфліктів у внутрішньому середовищі та значної залежності від інших країн у зовнішньому середовищі.

Бібліографічний список: 1. Амоша О.І. Проблеми та шляхи забезпечення соціальної орієнтації економіки України / О.І. Амоша, О.Ф. Новікова // Журнал європейської економіки. – 2005. – Т.4 (№ 2). – С. 184-196. 2. Геєць В.М. Трансформація моделі економіки України: ідеологія, протиріччя, перспективи / В.М. Геєць, Б.Є. Кваснюк, М.І. Зверяков. – К.: Логос, 1999. – 497 с. 3. Лібанова Е. Перспективи трансформації соціальної сфери України / Е. Лібанова // Демографія та соціальна економіка. – 2004. – № 1-2. – С. 45-51. 4. [Ніколенко С.С.](#) Сучасні підходи до визначення ефективності суспільно-економічних систем / [С.С. Ніколенко](#), [І.О. Пінчук](#) // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. Сер. «Економічні науки». – 2006. – № 1. – С. 3-7. 5. Осадчая И. Государство и рынок: экономические и социальные цели / И. Осадчая // Социально-экономические модели в современном мире и путь России / под ред. К.И. Микульского. – М.: Экономика, 2005. – С. 111-148. 6. [Рогоза М.Є.](#) Стратегічний інноваційний розвиток підприємств : моделі та механізми: монографія / [М.Є. Рогоза](#), [К.Ю. Вергал](#). – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. – 136 с. 7. [Руденко-Сударєва Л.](#) Процеси глобалізації та транснаціоналізації: теоретико-методологічний підхід до комплексної оцінки / [Л. Руденко-Сударєва](#) // Журнал європейської економіки. – 2010. – № 3. – С. 279-307. 8. Шаповалова І.В. Удосконалення програмно-прогнозного механізму державного регулювання регіональним розвитком [Електронний ресурс] / І.В. Шаповалова. – Режим доступу:

<http://www.kbuapa.kharka.ua/e-book/db/2007-2/doc/2/20.php>. 9. Осипова Е.В. Социологическая система Вильфредо Парето // История буржуазной социологии XIX – начала XX века / под ред. И.С. Кона. – М.: Наука, 1979. – С. 309-331.

Гуторов А.И., Лозовая О.В. Современное состояние и основные направления регулирования социально-экономического развития национальной экономики. Обобщены концептуальные основы социально-экономического развития национальной экономики в условиях развития социально ориентированной рыночной экономики, осуществлена характеристика основных тенденций социально-экономического развития, оценены социально-экономические процессы в национальной экономике как инструмента государственного регулирования. Разработано прогностическую систему, которая включает в себя набор комплексных и единичных показателей и позволяет оперативно прогнозировать и оценивать социально-экономическое развитие национальной экономики на долгосрочную перспективу. Усовершенствованы подходы к построению национальной модели социально-экономического развития национальной экономики на долгосрочную перспективу, последствия социально-экономического развития в период трансформации экономики и базовые составляющие формирования данной модели.

Gutorov O.I., Lozova O.V. Modern state and basic directions of regulation the social and economic development of national economy. Undertaken a study gave an opportunity to generalize conceptual principles of socio-economic development of national economy in the conditions of the socially oriented market economy, to carry out description of basic socio-economic progress trends, estimate socio-economic processes in a national economy as an instrument of government control. With the aim of ground of effective principles, directions and methods of government control of socio-economic sphere the прогностичну system that consists of certain set of complex and single indexes and allows operatively to forecast and estimate socio-economic development of national economy on a long-term prospect is worked out. Going is improved near the construction of national model of socio-economic development of national economy on a long-term prospect, certainly pre-conditions, consequences of socio-economic development in the period of transformation of economy and base constituents of foruvannya of this model.